

Tilburg, 18 april 2023

Aan: College van Provinciale Staten van Noord-Brabant
t.a.v. informateur de heer P. Verhoeve
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Kenmerk: OV 03.10-2194-mm

Betreft: Suggesties voor een duurzaam en natuurinclusief coalitieakkoord 2023 - 2027

Geachte mijnheer Verhoeve,

Wij feliciteren u van harte met uw benoeming tot formateur voor een nieuw college van Gedeputeerde Staten. U gaat daartoe de samenwerking tussen de BBB, VVD, GroenLinks, PvdA en mogelijk Lokaal Brabant onderzoeken en neemt daarbij als basis het advies van mevrouw Ausems.

Eerder heeft mevrouw Ausems van ons een brief ontvangen met daarin op hoofdlijnen onze aanbevelingen. Uiteraard gaan wij graag in op haar uitnodiging voor een gezamenlijke bijeenkomst.

In deze brief lichten we onze punten alvast aan u toe.

De provincie staat voor grote uitdagingen. Om de natuur en de biodiversiteit te versterken en de problemen met verdroging, waterkwaliteit, stikstof en klimaat aan te pakken, zijn creatieve en doortastende oplossingen nodig. Dit vraagt om transities, zoals de transitie naar een natuurinclusieve en grondgebonden landbouw en de omslag naar een duurzame, groene economie. Dit alles in een complexe omgeving met grote en uiteenlopende belangen en de toenemende druk op beschikbaarheid van voldoende financiële middelen.

Dat is ingewikkeld, maar niet onmogelijk. Zolang we het samen doen. Wij, Brabants Landschap, Brabantse Milieufederatie en Vereniging Natuurmonumenten helpen de nieuwe coalitie graag bij het realiseren van de oplossing. Samen met onze achterbannen van natuurliefhebbers, duurzame boeren en groene vrijwilligers.

We zijn ervan overtuigd dat de sleutel naar een gezonde, prettige leefomgeving met ruimte voor de verdere ontwikkeling van Brabant zit in het samen en in samenhang oppakken van de uitdagingen in de provincie. In samenwerking met de andere maatschappelijke partners, het nieuwe provinciebestuur en alle Brabanders gaan wij graag aan de slag voor een gezond Brabant voor mens en natuur voor huidige en toekomstige generaties.

Samenhang met oproep Manifestpartners

De suggesties in deze brief kunt u lezen in samenhang met de - traditionele - oproep van de manifestpartners. Samen met de overige Manifestpartners doen we suggesties voor de wijze waarop aan de opgaven gewerkt kan worden in de komende bestuursperiode.

Hieronder geven we u onze 10 concrete suggesties voor een duurzaam en natuurinclusief coalitieakkoord. Deze suggesties vormen wat ons betreft tevens de basis voor het Brabants Programma Landelijk Gebied en de gebiedsgerichte aanpak (GGA's).

Robuuste natuur zonder stikstofoverschot

Een sterke en mooie natuur is van belang voor de biodiversiteit en voor de kwaliteit van leven in Brabant. De natuurdoelanalyses (NDA's) bevestigen dat de natuur en de biodiversiteit in Brabant nog steeds verslechteren, door onder meer de te hoge stikstofdeposities en verdroging. Voor het in stand houden en verbeteren van de biodiversiteit is het belangrijk om de natuur in Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Brabant, maar ook in het landelijk gebied en in de stad, beter te beschermen en met elkaar te verbinden.

1. *Maak bezuinigingen op natuurherstel en natuurversterking ongedaan*

In de afgelopen bestuursperiode is besloten tot de zeer forse en structurele bezuiniging op het natuurbeleid vanaf 2024, ruim € 40 miljoen tot 2027. Buiten de financiële middelen voor het Natuurnetwerk Brabant, bedraagt die bezuiniging maar liefst de helft van de totale begroting voor het programma Natuur. Naar onze mening is het een slecht signaal om te bezuinigen juist nu de urgentie om de natuur op orde te brengen (KRW, N2000) zo groot is. Een sterke en mooie natuur is van belang voor de biodiversiteit, maar ook voor de kwaliteit van leven in Brabant en om nieuwe ruimtelijk-economische ontwikkelingen mogelijk te maken. Wij zullen Provinciale Staten daarom oproepen om de bezuinigingen op natuur terug te draaien. Daarnaast dringen wij erop aan om de SSIB inzet te handhaven en de toezichtbijdrage uit SNL aan alle natuurterreinbeheerders te verlenen.

2. *Herzie N2000 beheerplannen op basis van de NDA's spoedig*

Om de natuur te herstellen en nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken, is snelle uitvoering van bron- en systeemmaatregelen van groot belang. Wij verzoeken het nieuwe provinciebestuur dit te realiseren door de N2000 beheerplannen snel te laten actualiseren op basis van de NDA's en de maatregelen uit te voeren. Graag stellen wij hiervoor onze (gebieds)kennis aan de provincie ter beschikking.

3. *Voer extra stikstofmaatregelen snel uit zodat Brabant van het stikstofsloot kan*

De maatregelen in de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof zijn volgens de prognoses nog ruimschoots onvoldoende om de vastgestelde doelstelling van stikstofreductie te bereiken. Daarom zijn in Brabant extra maatregelen nodig, boven op de landelijk vastgestelde generieke maatregelen. Hoe sneller deze maatregelen genomen worden, hoe sneller de natuur herstelt en de Brabantse economie, inclusief mobiliteits- en woningbouwopgave, zich weer kan ontwikkelen. Wij dringen erop aan dat het nieuwe provinciaal bestuur, in het kader van de Brabantse aanpak van de stikstofproblematiek, inzet op:

- het actualiseren en in lijn brengen van het stikstofdoel van de Brabantse Ontwikkelingsaanpak met die van het rijk: van 50% areaal onder KDW in 2030 naar 74%;
- het nemen van meer regie als provincie om de overgangszones in de GGA's te laten slagen (zodat zich bijvoorbeeld geen intensieve teelten/funcities kunnen vestigen pal rond N2000-gebieden);
- het actief intrekken van ongebruikte (latente) stikstofruimte in alle sectoren, om te voorkomen dat het stikstofprobleem groter wordt;
- het vaststellen van aanvullende stikstofreductiedoelen en een afnamepad per GGA;
- het aanpakken van de grote piekbelasters in Brabant door snel uit te kopen of effectief te verduurzamen;
- het realiseren van natuurinclusieve woningbouw met minimale stikstofbelasting.

4. *Realisatie van de bossenstrategie*

Wij verzoeken het nieuwe provinciaal bestuur om een uitvoeringsplan te laten maken voor aanleg van nieuw bos buiten het NNB, conform de ambities in de bossenstrategie, met voldoende financiële dekking.

Duurzame landbouw

5. *Kies voor integrale brongerichte maatregelen*

De landbouwtransitie in Brabant is in gang gezet, maar gaat nog niet snel genoeg. De keuze voor echte, integrale brongerichte maatregelen is nodig, zoals krimp van de veestapel en een transitie naar een extensieve, natuurinclusieve veehouderij. Ondersteun hierbij koplopende boeren met adequaat beleid. Zij zijn een bondgenoot op weg naar een goede balans tussen landbouw en natuur. Stimuleer ook andere bedrijven om op een natuurinclusieve en/of biologische manier te werken.

6. *Maak vrijkomende grond beschikbaar voor duurzame, natuurinclusieve grondgebonden landbouw*

Van belang voor de omslag in de landbouwsector is dat vrijkomende grond bij stoppende boeren beschikbaar komt voor duurzame, grondgebonden landbouw. Voorkom dat intensieve teelten met een hoog mest-, bestrijdingsmiddelen- en watergebruik in kwetsbare beekdalen en zones rond natuurgebieden komen. Op deze grond kunnen in plaats daarvan melkveehouders met blijvend grasland en beperkte waterbehoefte bijdragen aan duurzaam grondgebruik. Dan geven we perspectief aan boeren die de omslag realiseren waar de maatschappij en het beleid om vragen en werken we volgens het uitgangspunt 'bodem en water sturend'.

Toekomstbestendig watersysteem

Het watersysteem van Brabant loopt op diverse onderdelen tegen haar grenzen aan. Er wordt meer grondwater onttrokken dan er wordt aangevuld en het grond- en oppervlaktewater is niet schoon genoeg. Dit leidt tot verdroging van natuur, achteruitgang van de biodiversiteit en leidt tot risico's voor de hoeveelheid en kwaliteit van het drinkwater.

7. Zorg voor schoon water in 2027 en realiseer de Natte Natuurparels

In 2027 moet het water in Brabant schoon zijn en voldoen aan de normen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW gaat ook over voldoende water voor natuur. Dit vraagt in de komende Statenperiode om maatregelen die zorgen dat Brabant deze Europese afspraken nakomt, inclusief het realiseren van alle Natte Natuurparels.

8. Naar een gezonde grondwaterbalans

In Brabant wordt meer grondwater onttrokken dan aangevuld, waardoor de grondwaterstanden dalen en de landbouw en de natuur steeds meer lijden onder verdroging. In het advies 'Zonder water geen later', wordt aangegeven dat er voor herstel van de grondwaterbalans flink water bespaard moet worden en meer grondwater moet worden aangevuld door de landbouw, drinkwaterbedrijven en de industrie. Wij verzoeken het nieuwe provinciaal bestuur om de adviezen van de commissie droogte op te nemen in het coalitieakkoord en in de uitwerking van de Gebiedsgerichte aanpak.

Duurzaam gebruik van de schaarse ruimte in Brabant

Een daadkrachtig ruimtelijk instrumentarium is nodig om goed te sturen op duurzaam gebruik van de schaarse ruimte in Brabant. De Interim Omgevingsverordening (IOV) is er één van.

9. Gebruik de schaarse Brabantse ruimte duurzaam

Wij verzoeken u de IOV op onderstaande punten te versterken:

- neem op dat natuurcompensatie in het hele NNB voorafgaand aan de ingreep moet worden gerealiseerd (zoals ook bij N2000-natuurgebieden het geval is);
- schrap de uitzondering voor nieuwe windturbines in natuurgebieden langs hoofdinfra;
- neem evenwichtig investeren als hard uitgangspunt voor de verstedelijkingopgave op in de IOV. Bouw zoveel mogelijk binnen stedelijk gebied en waar onontkoombaar dan op plekken waar natuur, landschap en waterbelang het minst geschaad worden en met de verplichting om per m² nieuwe verharding/bebouwing 5 m² nieuwe natuur-/landschapselementen te realiseren;
- neem de uitgangspunten uit de rijksbrief Water en bodem sturend d.d. 25 november 2022 op in de IOV;
- actualiseer de landgoederenregeling ten aanzien van kwalitatieve voorwaarden (het aandeel rood voor groen, zuinig ruimtegebruik en landschappelijke kwaliteit), financiering van beheer en ontwikkel een centrale loketfunctie voor begeleiding van nieuwe plannen.

10. Zorg voor een natuurinclusieve energietransitie

Voor een duurzame energietransitie is het noodzakelijk om kwetsbare natuurgebieden en waardevolle landschappen te ontzien. Wij vragen het nieuwe provinciaal bestuur om een duidelijke keuze te maken in geschikte locaties voor de realisatie van een wind- of zonnepark. Wij willen het Natuurnetwerk Brabant en ongerepte natuurpanorama's blijven vrijwaren van opweklocaties en op andere locaties de parken op een natuurinclusieve manier inpassen in het landschap.

Met deze aanbevelingen is het mogelijk dat aan het einde van deze bestuursperiode ...

- het Natuurnetwerk inclusief de natuurverbindingen grotendeels gerealiseerd is;
- er landschaps- en biodiversiteit herstel en duurzame bescherming van kwetsbare soorten is;
- de stikstof piekbelasting binnen *alle* sectoren is opgelost, zodat in 2030 50% van het stikstofgevoelige natuurareaal onder de kritische depositiewaarde ligt;
- steeds meer agrariërs kiezen voor een grondgebonden, natuurinclusieve bedrijfsvoering;
- de schadelijke impact van de intensieve veehouderij op de leefomgeving is afgenomen door onder andere vermindering van de veestapel;

- verdroging van de natuur substantieel is verminderd en de waterkwaliteit aan de wettelijke normen voldoet;
- 'bodem en water sturend' een vanzelfsprekend principe is en overal wordt toegepast;
- het Van Gogh Nationaal Park de officiële status van het rijk gekregen heeft en de eerste resultaten in het landschap zichtbaar zijn;
- toezicht en handhaving in het buitengebied inclusief natuur is versterkt;
- de verstedelijkingsopgave met minimaal ruimtebeslag in het buitengebied en met behoud van het landschap is gerealiseerd;
- steeds meer Brabanders zelf de handen uit de mouwen steken en meebouwen aan een natuur-inclusief Brabant waar het aantrekkelijk wonen, werken en opgroeien is.

We gaan graag met het nieuwe provinciebestuur samenwerken om deze ambities waar te maken. Met elkaar kunnen we de komende bestuursperiode grote stappen zetten!

Graag lichten we onze suggesties nader toe in een gesprek.

Met duurzame groet,
mede namens Brabants Landschap en Vereniging Natuurmonumenten,

Femke Dingemans,
directeur-bestuurder Brabantse Milieufederatie

NB. deze brief is in afschrift verzonden aan alle fracties van Provinciale Staten.